

İkinci Uykusu

İKİNDİ UYKUSU

Tilki Kitap©

www.tilkikitap.com

tilki@matbumedya.com

0850 304 22 03

Yayıncı Sertifika No 28740

Genel Müdür: Emrah Çelik

İşletme Koordinatörü: Fatih Can

Editör: Esra Nur Yıldırım

Sayfa Tasarım: Baran Ekber

Kapak Tasarım: Merve Ökten

Kitappad
com

Kitaplobi
com

Kitapşeyleri
com

1. Basım, İstanbul, Kasım 2025

2. Basım, İstanbul, Mayıs 2026

ISBN: 978-625-5779-24-3

Tilki Kitap Matbaa / İstanbul

Matbaa Sertifika No: 48138

Eserin tüm telif hakları yazara aittir. Yazar, bu baskı için basım-satış-dağıtım-tanıtım haklarını Tilki Kitap'a devretmiştir. Yazar, eserin kapak dahil içeriğindeki tüm materyallerin (metin, görsel öge, tablo...) yasal ve fikri sorumluluğunu kabul etmiştir. Tilki Kitap'ın kurumsal görüşü olmayabilir.

Coşkun Erol

Melek, Mehmet ve Meryem'e...

1

Eylülün gelişiyle hissedilmeye başlayan eğreti bir güz, hava serinlemeye başlamış. Rüzgârın şiddeti günden güne artıyor. Titreşen yapraklarını ölü bir deri gibi taşıyor henüz ağaçlar. Rüzgâr yol bulamayınca köklerine kadar sarsıyor her birini, dağıtıyor, topluyor, alıyor, veriyor. Eriklerin gevrek dalları çatırdıyor; olgunlaşan cevizler, açılan kabuklardan fırlayıp taşa toprağa karışıyor. Düşen yol bulup giriyor bir diken bükünün arasına, bir taşın kovuğuna, bir tutam otun arkasına... Giden kurtarıyor dalını, hafifletiyor. Eylül bu, meyvesi ağacına yük... Kırılacaksa meyvesi yüzünden... Bir yemiştan kurtulan, bir yaprağını bırakan rahatlıyor, gevşiyor. Çoğu henüz yemyeşil, çetin bir mücadelenin içinde neredeyse oraya tutunmuş direniyor. Kimi dallar kırık, yaprakları kurumaya durmuş; kimileri dimdik yapraksız, kimilerinde kavga sürüyor. Rüzgâr eti tırnağa düşman etmiş, her gün artan bir şiddetle savurdukça savuruyor.

Hava kararalı neredeyse bir saat oldu. Evin önüne bir at bağlamışlar, öylece duruyor. Önüne ne saman verilmiş ne bir kap su. At çıplak, kafasında ipleri tel tel dökülen eski bir yular. Çekse kopuverecek ama at çekmiyor. Gelişigüzel bağlandığı eriğin dibinde öylece bekliyor. Sinek falan da yok rahatsız edecek, rüzgâr bırakmamış hiçbirini. At, kulaklarıyla etrafı tarıyor; estikçe ürperiyor, kımıldanıyor. Yanına yaklaşıp yularını çözecek birilerini arıyor gözleri, kimse orali olmuyor.

Evin içini dolduran sessizlikte demir kaşıklar ortadaki büyük çanağa dalıp çıkıyor. Ağa, iki oğlu, gelinleri ve karısı. Habire kaşık, ekmek, yoğurt... Ağa yeni geldi, gelişiyle de oturdu kendisini

bekleyen sofraya. O oturunca herkes oturdu. Baştan başa sessiz bir yemek faslı... Hatice sızılı dizlerinin üzerinde sağa sola ırgalanıp duruyor. Ağzını açmaya korkar hâlde sessiz sessiz debeleniyor.

Ağa karnını doyurup çekilince sigarasını yaktı. Koltuğunun altındaki minderleri gelişigüzel yığıdı arkasına, yaslandı. Dumanı üstünde bir bardak çay geldi önüne, iki yudum aldı, bardağı sımsıkı tuttu avucunun içinde:

— Kapıdaki atı alın bağlayın. At benimdir!

Soran gözler sırasıyla birbirine baktı. Büyük oğlu İsmail, sonra Ali, yüzünde acı bir ifade ile dizlerini ovalayan karısı Hatice, sofrayı kaldırıp telaşla ortalığı toplamaya çalışan gelinleri...

Ali yanına vardığında at, rüzgârın önünde ufalmış, olduğu yerde büzülüp kalmıştı. Ne binmek için eyer vardı sırtında ne yükletmek için semer. Terden birbirine yapışan tüyleri kabuk gibi parça parça çatlamıştı. Ali şöyle bir döndü atın etrafında. Olsa olsa dört yaşında, siyah alnının ortasında beyaz bir gül gibi açılmış lekesiyle tazecik. Zıpkın gibi sapasağlam, güçlü bir hayvan... Her işe yarar, ister yüklet ister bin. Atı şöyle bir gözden geçirdikten sonra çözdü yularını, ahıra götürüp diğerinin yanına bağladı. “Atları çiftledik.” diye sevindi içinden, gururlandı. “Helal olsun babama.” Önüne biraz saman, bir kap su... İçerisi zaten sıcacık. Beş inek, üç dana, iki at; aynı yerde yan yana bağlı duruyor. At gelince her biri ona döndürdü bakışlarını. İnekler yattıkları yerde geniş getirmeye devam etti, diğer at nöbet tutan bir asker gibi dimdik ayakta...

— Tanıdın mı?

— Tanıdım abi.

İsmail merakla kardeşinin gözlerine bakıyor. İçinde tarifsiz bir endişe:

— Kimin?

2

— Saman torbalarını iyice doldur, götür peşteki eşeğin semerine as. Atları tımar ettin mi?

— Ettim tabii baba, ışıl ışıl sırtları.

— İyi iyi. Bağla hepsini peş peşe, bağla da çıkalım. Alalım, satalım. Koskoca dört köyü dolaşacağız bugün.

Yola çıktıklarında sabah ezanı henüz okunmamıştı. Dağların üstünde yavaş yavaş büyüyen bir kızılık... Tacir Kemal; iki at, iki katır, bir eşekten oluşan kervanıyla yollarda.

— Eylül demek kış demek. Kış kapıda, kapıyı kıracak gibi zorluyor demek. Eve odun, odun taşımaya hayvan lazım demek. Mutlaka birkaçını satacağız, satacak olan varsa uygun fiyattan alacağız. Yaz bitti, önümüz koskoca kış. Kim boşu boşuna hayvan besleyecek ki elbet satacaklar.

— Satacaklar baba, alacaklar da.

— Bu iş babadan oğula, biz ta dededen taciriz. Belki onun babası bile tacir, belki de davulcu, bilemem. Ama yine de babadan oğula. Onu bilir, onu söylerim. Bu köylerin her birini babamın peşinde yalınayak gezdim ben. Sen de gezeceksin, sen benden sonra da gezmeye devam edeceksin.

— Edeceğim baba. Babadan oğula.

Kemal atının üstünde, Murat en gerideki eşeğin... Üç köy dolaştılar baştan başa. Hepsinde hoş karşılandılar. Tarlalarda yaptılar pazarlığı, bu mevsimde herkes tarlalarda. Yeri geldikçe geçirdiler torbalarını kafalarına, hayvanlar saman yedi, arpa

yedi. “Kemal hayvanlarına bakar, onda kötü hayvan bulunmaz.” Tencereden bulgur pilavı kaşıkladılar. Kara demliklerden is kokulu çaylar içtiler. Tam üç köyde, üç ayrı tarlada... Tacirlik mühim iş, tacir önemli adam... Kime selam verse oturttu yanı başına: “Eee Kemal, bu ata ne diyorsun, sende kötü hayvan bulunmaz.” Üç ahırdan üç hayvan çekti Kemal, parası haftaya cumaya... Tamam Kemal Ağa, dedi her biri.

Bir köyden aldığını öbür köyde sattı Kemal. Satamadığı kervanda uzadı gitti. “Sende yanlış olmaz. Babandan çok hayvan aldık zamanında, çok hayvan da sattık. Güzel bir fiyat ver çekelim şu atı ahıra.” Kemal söyledi, çektiler. Tacir Kemal kolay kolay kimseyi kırmaz. Az bir kâr etti mi alır da satar da, ne öldürür ne şişirir. “Buraların taciri Kemal’dir, lazımsa ondan alacaksın.” Yemekler yenildi; çaylar, sigaralar içildi. Murat çıkardı torbaları, başka bir yerde tekrar taktı. İkinci üstüne kadar tam üç kere. Kemal atının üstünde, hayvanlar ardından ağır ağır geliyor. Tarlalarda çalışanlara selam vere vere. Kimi eyledi onu, kimi işine dalmış, tutmadı. Son köye girdiklerinde güneş almış başını gidiyordu. Hayvanlar yollarda sürü sürü... Hepsi evlerine dönüyor. Çobanların önlerinde inekler, koyunlar, köpekler... Köylüler dizleri yırtık, gömleklerinin bir iki düğmesi açık, saç sakal karışmış yorgun geçtiler Kemal’in önünden. Onlar önden girdi köye, Kemal peşlerinden.

— Hoş geldin tacir.

Kemal soğuk, endişeli:

— Hoş bulduk ağa.

Ağa, çeşmenin başında elindeki bez parçasıyla habire tabancasını siliyor. Kurşunları döküyor, bir gözünü yumup altı deliğin altısından tek tek bakıyor. Bezi deliklere sokup sokup

çıkarıyor. Mermileri bir bir sürüyor. Tabanca saat gibi, tabanca parıl parıl... Çeviriyor sonra, ışık ışık dönüyor.

— Maşallah ağa, parıl parıl parlıyor altıpatların. Şıkır şıkır. Böylesi kimsede olmaz senden başka.

— Olmaz ya, nasıl olsun? Kaç ağası olur bir yerin?

Kemal sessiz, Murat hayvanları yalağın başına çekmiş tek tek suluyor. Su, yumak yumak akıyor uzun boyunlarından.

— Kaç hayvan aldın sattın tacir?

— Şükür ağa, üç hayvan aldım, dört tane sattım. Baba yadigârı bu iş, herkes tanır; güvenir. İsimle alışveriş yaparım. Ne bir kuruş verdim ne bir kuruş aldım.

— İyi ettin, çok iyi. Şimdi nereye gidiyorsun, akşam oldu neredeyse?

— Buraya ağa, Çamlıtepe’ye. Var mıdır alacak satacak, biliyor musun? Tacir Kemal’i bekleyen biri çalındı mı kulağına?

— Ben ağayım Kemal, ne tellalım ne muhbir. Nereden bileyim? Gider sorarsın, alacak olan alır, satacak olan satar. Ben kendimi bilirim.

— Doğru ya ağa, sen kendini bilirsin.

Ağa tabancayı doldurdu, bezi cebine soktu.

— Bu bindiğin at kaç yaşında tacir, sen onu söyle.

Kemal huzursuzlandı:

— Atın müşterisi var ağa, yarın sahibine götüreceğim.

— Kaç yaşında?

— Dört buçuk ağa, beşe girecek.

— Tam binek çağı desene. Yük vurulmaz bu hayvana, nasıl parlıyor lipir lipir, balık gibi besili. Sende hiç kötü hayvan bulunmaz mı tacir? Ne zaman görsem boncuk gibi dizersin kervanı.

— Bizde kötü hayvan bulunmaz ağa, kötüyle işimiz olmaz. Olsa da besler semirtiriz, güçlenir, canlanır, parlar ışık gibi.

— Kervanını düzer gelir geçersin de bir günden bir güne ağanın yanına uğrayıp hâl hatır sormazsın, bir günden bir güne “Ağa, sana da bir şey lazım mı?” demezsin. Koca Tacir Kemal, ayıp değil mi?

— Ne lazım ağam, iş güç kusurumuza bakma.

Murat, suyunu içen hayvanları peş peşe bağladı. Eşeğine bindi.

— İşin gücün çok olsun tacir, gözümüz yok. Yalnız...

Kemal, atına binecekti duraladı.

— Yalnız, bu at benimdir.

— Atın müşterisi var ağa, sana başka at buluruz. İstersen şu katırı, eşeği verelim. Fiyatını sen söyle, önemi yok.

— Ne katırı tacir, ne eşeği? Bak, küçük sabi var yanında, seninle iyi konuşurum. Ne fiyatı? Ben ağayım, o bindiğin at benimdir!

— Etme ağa, bizim sözümüz senettir. Ben o atı sattım.

— Atı ben aldım. Şu kazığa bağla yularını, bağla da git.

Bezi tekrar çıkardı. Tabancasını doldurdu boşalttı, sildi parlattı. Kemal öylece izliyor, çocuk eşeğin üstünde tiril tiril. Kemal bir Murat’a bakıyor, bir ata, bir ağaya, bir elindeki tabancaya...

— Beni bu civarda tanımayan yoktur, alışveriş etmediğim kimse yoktur. Beni el görme, yabancı bilip öyle davranma ağa. Ben buraya ne ilk gelirim ne de son. Sana başka hayvan getiririm.

— Tacir uzun etme!

Ağa yerinden kalktı, Kemal’e doğru bir iki adım attı. Tabanca belinde parlayıp duruyor.

— Uzun etme, beni zor kullanmaya itme. Gelir gider burada para kazanırsın ama mesele üç kuruluşluk ata gelince bin dereden su getirirsin. Yok öyle yağma, at benim!

Yuları tacirin elinden çekti aldı, aldığı gibi bindi üstüne. Murat, eşeğin üstünde sessiz sessiz ağlıyor; Kemal taş kesmiş, dimdik. At, geçtikleri tarlaların içinden tozu dumana katarak uzaklaşıyor. Ağa rüzgâr gibi, dizginleri bırakmış. Bir nokta kadar kaldı, silindi gitti gözden uzaklara.

— Hadi Murat, bugünlük bu kadar yeter. Daha fazla oyalanmaya gerek yok. Bak, gün dulundu gidiyor. Dönelim.

Çamlıtepe’yi boydan boya geçtiler. Kemal önde katırın üstünde, Murat en arkada ağlıyor. Kemal bembeyaz, Kemal öfkeli... Kemal tam üç kuşak tacir, büyük dedesi belki davulcu, bilmiyor. Tanımayan, tanımadığı kimse yok. Ağa atını aldı gitti az evvel. Ağa demişler adına, neyin ağası arsız bir eşkiya. Belinde bir tabanca, siler parlatır durur. Kendi gölgesinden korkan millet tabancaya laf mı edecek?

— Soyguncu, hırsız! Üç kuşak tacirim ben, tam üç kuşak. Şu çocuk olmasaydı o zaman başka olurdu ya neyse.

— Boş ver oğlum, üstüne varma. Allah’ından bulsun bizden değil.

— Bulsun, bulsun tabii. Nereden bulacaksa bulsun ama bir an önce bulsun. Adı hırsıza çıktı ama hâlâ ağayım diye dolanır durur etrafta. Kimi kime şikâyet edeceksin, kimi kimden soracaksın? Ah şu çocuk yanımda olmasaydı...

— Çocuğun varlığı iyi olmuş oğlum, bahanesi olmuş. Kurtulmuş gelmişsin haydudun elinden. O biraz da delidir, delilik çarşafını örter pisliğinin üstüne. Tutturmuş bir ağalık masalı, elinde

bir tabanca, iki erkek çocuk peşinde; herkes onun ne mal olduğunu biliyor ama uğraşmak istemediği için ses etmiyor, uzak geçiyor.

— Öyle oldukça da şımarıyor ana. Ona “Sahibi var.” dedim, “At satıldı.” dedim.

— Dinlemez oğul, delidir, hırslıdır. Senin dört hayvanın daha var ahırda, bir o kadar da alacağın. İneğin, danan var. Karın, küçük çocuğun var. Uyuma, sadakan olsun. Gidiyordum, sendeledi düştü, ayağı kırılınca vurdum, de. Zehirlendi öldü, de. Tutuştu, rüzgâr vurdu, bir at alacak param yandı, de. Kayboldu, de. Çalındı, de... Ne dersen de kin gütmeye, peşini sürme, bırak sadakan olsun. Varımız yoğunuz, tüm rızığımız bir at değil ya? Bugün kâr edemedim, işler bozuk, de. De işte bir şeyler ama peşini sürme. Tutturmuş bir yol gidiyor. Zulüm sonsuz kalmaz elbet cezasını bulur.

— Tüm varım o at değil ya, ahırda dört hayvanım daha var. Bir o kadar da alacağım para... Murat'ım var, Gülsüm var, bir garip anam var hepsi yolumu gözler. Allah'ından bulsun. Düştü, ayağı kırıldı, vurdum. Samanına zehirli ot karışmış. Şişti, titreye titreye öldü. Ölüsünü iki hayvanla zor sürükledim de kayabaşındaki uçurumdan yuvarlayıverdim. Kurt, kuş, çakal yiyor; kargalar, kuzgunlar yiyor, yesin. Sattım, paraları doldurdum cebime. Doldurdum da ne oldu? Eve geldim bir baktım yok. Yolda düşürmüşüm. Belli ki biri bulmuş, doldurmuş koynuna. Benden değil Allah'ından bulsun, başımın gözümün sadakası olsun.

Tacir Kemal eve bir hışımla girse de zamanla öfkesi yatıştı. Sofradan kalkınca ahıra indi. Yaşlı atı, katırları, eşeğini yepeleyip sevdi. İneklere baktı, memeleri süt dolu. Bölmenin içinde iki dana oynuyor. Neme lazım, iyi ki uymadım. Uyup da ne yapacaktım, bir at için başımı belaya mı sokacaktım? Çocuğum bir at yüzünden yetim mi kalsın, Gülsüm dul, anam evlatsız mı kalsın? Ne iyi ettim de atı bıraktım geldim. Kafam yerine geldi.

— Gülsüm, Gülsüm çayı koydun mu, çay hazır mı?

Gülsüm duymadı.

— Ulan senin bu anan da sağır mı oldu genç yaşında? Git bak şuna da çay hazır olunca gel beni çağır. Ben şu hayvanları bir akşam gebresi yapayım. Kendilerine gelsinler, ıslıl balık gibi parlasınlar. Yağ gibi olsun sırtları, bakanların gözü kalsın.

— Baba ben az evvel yaptım zaten, sabah kalkınca yine yaparım.

— Bırak sabahı oğlum, tacirlik böyle bir iştir. Hayvanları memnun etmek, mutlu etmek lazım. Hayvan mutlu olmazsa zayıflar, erir, güçten düşer. Bu yeni aldığımız katırı gebre ettin mi hiç? Neredee... Çektin, bağladın ahıra. Önüne bir avuç saman, bir kap su o kadar. O kadar yetmez oğlum, doymak yetmez. Karnı tok olsa kaç yazar, içi rahat etmedikçe. İçinde bir korku bir yabancılık varken saman yer mi, arpa yer mi, yediğinden zevk alır mı? Alsa da yediği ona yarar mı? Karnını doyurmak yetmez. Yabancı bir yerde bugün, korkuyor. Yanına varıp sevmek lazım, seslenmek lazım.

Murat, köşede bağlı duran yaşlı atı göstererek:

— Bu ata hepsinden çok arpa veriyorum. Samanını, suyunu eksik etmiyorum. Üstelik sürekli seviyorum. Sabah akşam ilk onu gebreliyorum. Kafasını da yelelerini de okşuyorum ama bak bir türlü kendine gelmiyor. Hep yorgun, bitkin duruyor. Arpayı bile zorla yiyor. O da düzelecek mi zamanla?

— O at farklı oğlum, o yaşlanmış. Onun yenecek ekmeği kalmamış dünyada. O yüzden böyle bitkin duruyor. Ama zamanla o bile düzeler. Düzelmese de yapacak bir şey yok. Elimizden böyle çok hayvan geldi geçti. Üç kuşaktır taciriz Murat, sen dört olacaksın.

— Ben de tacirim baba, herkes beni de tanıyor.

— Tanıyor tabii. Yanımda dolaştıkça tanımayan kimse kalmayacak. Sen tacir Murat olacaksın. Alan senden alacak, satan sana satacak. Her mesleğin olduğu gibi bu işin de püf noktaları var. Aha bu da onlardan biri işte, karnını doyurmakla bu iş olmaz. Unutma, benim ahırından çıkan hayvan o yüzden boncuk gibi parlar. Yoksa kararır, incelir, avurtları çöker. Güçsüz kalır, yüzü düşer.

— Hayvanların yüzü düşer mi baba?

— Düşer tabii, düşmez olur mu? Hele içi rahat olmasın, bir değil beş okka arpa yese yüzü düşer. Canlanamaz, korkar.

— Atımız bu gece ağanın ahırında korkuyor mudur baba?

— Boş ver sen atı, kafana takma. Tüccarlıkta bazen böyle şeyler olur. Zarar kârın kardeşidir, ikisi birbirinden ayrılmaz. Bugün zarar etmiş oluverdik, sonra kâr ederiz. Karnımız tok, sırtımız pek, hayvanımız çok. Şükürler olsun. Daha ne lazım? Hadi sen anana söyle, çayı hazır etsin. Ben birazdan geleceğim.

Tacir Kemal hayvanları gebreledi, arparlarını verdi. Bir kova suyu sırasıyla ondan ona dolaştırdı. Bitince tekrar doldurdu, hayvanlar iştaha geldi. Yediler, içtiler, karınları tok...

3

— Tacirin, abi.

— Tacir Kemal'in mi?

— Evet, sabah gördüm onun altında. Peşinde katır eşek ne ararsan... Kervanı düzmüş Öteköy'ün tarlalarında dolanıp duruyordu. Valla abi, aslına bakarsan en güzel hayvanı da bu attı. Gencecik, daha bir çocuk, tay. Sırtı yük görmemiş, belli ki yeni öğretmiş. Tacir bunun üstünde kumandan gibi kasılıp duruyordu.

— Babam nerede bulmuş taciri, nasıl etmiş de bindiği atı satmaya razı etmiş?

— Babam ağadır abi, nerede olsa bulur. Nasıl olsa alır. Koskoca ağaya bir atın lafi mı olur? Üçe aldığını beşe satıp akşama kadar bir dünya para kazanan tacir, koskoca ağaya bir atın lafına etmez ya.

— Tacir bindiği atı satmaz, satacak olsa binmez. Ya onun bineğidir ya satmıştır ya kapı malıdır. Ötekileri satar. Babam bu tacire bir iş etmiş olmasın?

— Sanmam abi, bir iş etse duyardık. Ağa istediye değil kapı malı, babasının başı olsa kaç yazar. Elbette istediğini alır. Öyle at Kemal'in hakkı mı ağa dururken?

— Doğru tabii. Bizim köye uğradı mı tacir, burada alışverişi oldu mu?

— Uğradı ama durmadı. Köyün ortasından selamsız sabahsız geldi geçti. Ne aldı ne sattı. Demek karın ağrısı varmış nankörün. Sen buradan para kazan, ağasına bir atı çok gör, surat yap. Olacak

şey mi? Ağa onu köye sokmasa hakkıdır. Dua etsin babam insafli olduğundan üzerine varmıyor.

— Babam üzerine varmaz.

— Babam iyidir, buralarda onun gibisi bulunmaz.

— Doğru tabii, bulunmaz. Tamam Ali, sen işine bak. Yakında öğreniriz nasılsa.

4

Tacir, sabah çayını içerken kapı çalındı, Mustafa girdi içeriye. Tacirin Mustafa emmisi. Emmi dediyse yaşına hürmeten, yoksa akrabası falan sayılmaz. Terlemişti, telaşlı bir hâli vardı. Sabahın insanı kendine getiren serinliğine rağmen alnından bulgur bulgur ter taneleri süzölmeye başlamıştı:

— Ta Çamlıtepe'den buraya yürümek kolay değil, adamda can kalmıyor valla.

Kemal ayağa kalktı, misafirini buyur etti. Emmi sessizce oturdu. İkram edilen sıcak çaydan bir yudum içti. Elinin tersiyle terini sildi, Kel kafasını kaşdı:

— Hava çok sıcak olacak, daha bu saatte yakıyor pişiriyor adamı. İki adımda tıkağım, nefessiz kaldım.

— Eylül, emmi, sıcağın nesi olacak? Bir bakarsın bozar, kapatıverir. Eylülün sıcağına güven olmaz.

— İş güç böylesine çokken hava biraz daha iyi gitse güzel olacak aslında Kemal. Bozarsa gerisi gelir. Yağmur çamur bir başladı mı kafamızı çıkaramayız dışarıya. Odunluk tamtakır, soğuktan donarız karın altında. Koca kış, bir yağdı mı marta nisana kadar kalkmaz.

— Öyle emmi, yağdı mı kalkmaz. Hayvanlar bahara kadar hazır yer ahırda. Bu yıl kaldırdığım ekinin de hayrı yok. Kilosunu beş lira diyor samancılar. Dediğin gibi hava biraz daha iyi gitse, şunların birini ikisini daha elden çıkarsam güzel olacak. Bir boğaz bir boğaz. Bir torba eksik alsam kârdır. Koskoca altı ay...

— İyi dedin Kemal, bizim at nerede? Ben onu almaya geldim aslında. Kış gelmeden biraz çalıştırayım da ekmeğini çıkarsın.

Tacir biraz durdu, düşündü. Ne diyeceğini, nasıl başlayacağını bilemedi:

— Emmi, sana söz verdim, sözümü çiğnemem bilirsin. Biz üç kuşak taciriz, yeni yetme değil. Lafımız senettir, yanlış yaptığımız görülmüş şey değildir ama at yok. Başımıza bir garip iştir geldi, söylemeye bile dilim varmıyor.

Koyuncu şaşırıldı:

— Nasıl yok, kayıp mı oldu? Öldü mü, çalındı mı? Yoksa başkasına mı sattın atı?

— Yok emmi, ne başkasına satması. At senindir, dedim; söz ağızdan çıktı bir kere, dönüşü olmaz. Ben o atı binek yaptım, bindim çektim kervanın başına. Tacirin bineğini sattığı nerede görülmüş? Üç kuşaktır kime kazık atmışız, yan çizmişiz? Mümkün mü atı başkasına satayım?

— Ee ne oldu o zaman, at niye yok? Küçük bir şey değil ki kayboldu diyelim. Koskoca at.

— Emmi, dün köylere çıktım, tam üç köy dolaştım. Aldım, sattım ticaretim güzel oldu. Senin atı gören olmadı mı, oldu. Oldu da “O sahipli, emanettir.” dedim. “Bineğimidir.” dedim, oralı olmadım.

— Ee?

— Sizin köye geldiğimde ağa kesti yolumu, girişteki çeşmenin başında. Senin atı istedi. Olmaz, dedikçe diretti. Şu sabı şahit. Veremem, sahiplidir, paranın pulun hükmü yok ama at satıldı, dedim, dinlemedi. Elinde bir tabanca çevirip durdu. Doldurdu boşalttı, sildi parlattı ışıl ışıl. Beline soktu, ben “Vermem.” dedikçe

çıkardı. Nuh dedi peygamber demedi. Aha yalanım varsa çocuğa sor. Atı zorla aldı gitti. Siz adını ağa koymuşsunuz ama eşkıya, hırsız. Deliliğe vuruyor işi. İşine geldi mi ondan akıllısı yok, işine gelmeyince Ali kıran baş kesen. Daha da direktsem şu çocuğun gözü önünde vuracaktı beni.

Koyuncunun yüzü düştü. Düşünceli bir hâlde:

— Vurur, sütsüzün tekidir.

— Hem de şerefsiz hem de arsız hem de hırsız. Üç kuşaktır taciriz, böyle gün ne gördük ne duyduk. Daha da tövbe, tövbe gelmem o köye. Eşkıya yuvası olmuş orası, Allah’tan korkmaz utanmaz yuvası. Yanımda çocuk olmasa vermezdim ya, neyse.

— Yazıklar olsun ona, utancımından altıma işetti beni soysuz. Bizim köyün alayı korkak, çakalı başlarına aslan ettiler. Korka korka adam ettiler iti, adam oldu da eşkıyalığa başladı. İlk değil son değil. Köyün adı çıktı, bir esnaf bir tacir gelmez geçmez oldu. Şimdi sen de ayağını kestir. Kesersin elbet, kim bakar yüzünü çevirip!

— Oğlu, Çolak Rıza’nın kızı Halime’yi görmüş beğenmiş. Ne sorgu ne sual ne bir âdet bir gelenek. Vurmuş atın sırtına kaldırmış. Götürüp kendine avrat, şu ağa bozuntusuna gelin etmiş. Çolak Rıza bir iki parlar gibi etse de yalandan. Düzmededen. Sonra “Nasılsa evlenecek değil miydi, elbet kızın da gönlü varmış ki gitmiş. Hayırlı olsun.” deyiverdi. Bundan ötesi var mı, bu bile yanına kalırsa adam ne yapmaz? Atı da alır eşeği de... Millet korktukça adam oldum sanıyor, azıtıyor, şımarıyor. Çocuklar da ayrı bir bela. O Ali, o İsmail yılanın yavrusu da yılan. Hırsızın yavrusu da hırsız.

— İsmail iyidir Kemal, İsmail onlara benzemez.

— Doğru diyorsun emmi, içlerinde bir o var zaten. Eğri bacanın doğru dumanı... Gerçi olsa kaç yazar, korkudan ses mi